

Sygn. akt V KK 255/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Cesarz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Puzkarski

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Anna Kowal

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Jerzego Engelkinga,
w sprawie **P. C.**

skazanego z art. 280 § 1 kk i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 2 lutego 2016 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w S.

z dnia 3 marca 2015 r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w S.

z dnia 28 października 2014 r.,

- 1) uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym,**
- 2) nakazuje zwrot oskarżonemu P. C. kwotę 450 (czteryście pięćdziesiąt) zł opłaty od kasacji.**

UZASADNIENIE

P. C. i **P. B.** zostali oskarżeni o to, że w dniu 9 września 2013 r. w **S.** działając wspólnie i w porozumieniu po uprzednim zastosowaniu przemocy w postaci pchnięcia na ziemię i kopaniu po ciele **A. W.**, dokonali zaboru w celu przywłaszczenia portfela z pieniędzmi w kwocie 50 zł z zawartością dokumentów wystawionych na nazwisko pokrzywdzonego w postaci dowodu osobistego, prawa jazdy, dowodu rejestracyjnego, dwóch kart kredytowych z Sygma Banku i Lukas Banku oraz pieniędzmi w kwocie 600 zł i srebrnego łańcuszka wartości 150 zł, czym działali na szkodę **A. W.**, to jest o dokonanie czynu z art. 280 § 1 k.k. w zb. z art. 275 § 1 k.k. i art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (a **P. B.** w zw. z art. 64 § 1 k.k.)

Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 28 października 2014 r. uznał oskarżonych za winnych popełnienia zarzucanego czynu, „ustalając że swoim zachowaniem narazili **A. W.** na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia **albo** – (podkr. SN) powstania skutku w postaci naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia” oraz uzupełnił kwalifikację prawną czynu o art. 158 § 1 k.k. i na podstawie art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył **P. C.** karę 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności (a **P. B.** w zw. z art. 64 § 1 k.k. – 3 lat pozbawienia wolności), a następnie m. in. uwzględnił powództwo adhezyjne wytoczone przez prokuratora na rzecz pokrzywdzonego.

Apelację od tego wyroku złożył obrońca **P. C.**, którą Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 3 marca 2015 r. uznał za oczywiście bezzasadną, po utrzymaniu w mocy zaskarżonego wyroku.

W kasacji od wyroku Sądu odwoławczego obrońca **P. C.** zarzucił:
„ I. rażące naruszenie przepisów art. 413 § 1 i 2 k.p.k., albowiem dokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu nie może budzić wątpliwości i powinno zawierać wszystkie znamiona czynu zabronionego, gdzie w przedmiotowej sprawie błędem było zamieszczenie w opisie czynu wszystkich alternatywnych znamion czynu wynikających z treści konkretnego przepisu, w sytuacji gdy obowiązujący kodeks karny nie daje podstaw do alternatywnych ustaleń w zakresie przypisanego w wyroku przestępstwa z jednoczesnym pominięciem przesłanki z art. 158 (pobicia, bójki),

II. rażąco naruszenie przepisów art. 193 § 1 i 2 k.p.k. w zakresie, w jakim sąd odwoławczy za sądem I instancji ustalił, iż działania sprawcy spowodowały narażenie pokrzywdzonego bezpośrednio na utratę życia albo powstania skutku w postaci naruszenia czynności narządów ciała lub rozstroju zdrowia, w sytuacji w której ustalenie takie wymagałoby powołania biegłych z zakresu medycyny sądowej, gdzie opinii w przedmiocie ewentualnego narażenia na określone skutki nie przeprowadzono, co w konsekwencji doprowadziło sąd do dowolnych ustaleń stanu faktycznego,

III. naruszenie przepisów postępowania karnego mające wpływ na treść rozstrzygnięcia tj. art. 410 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 424 k.p.k. w zakresie w jakim uzasadnienie w ogóle nie zawiera omówienia przyczyn uznania powództwa adhezyjnego.”

W konkluzji skarżący się wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Generalnej poparł kasację w części obejmującej zarzut z pkt I, po czym przychylił się do wniosku w niej zawartego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zarzut z pkt I kasacji jest dokładnym powtórzeniem zarzutu z pkt II apelacji. Co więcej, w skardze kasacyjnej nie podniesiono zarzutu naruszenia przez Sąd odwoławczy dyspozycji art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k.

Pomimo tego, zarzut z pkt I wraz z jego uzasadnieniem należało odczytać przy pomocy dyrektywy interpretacyjnej określonej w art. 118 § 1 k.p.k. i uznać, że Sąd odwoławczy uchybił dyspozycji art. 432 § 2 k.p.k., ponieważ nie ulega wątpliwości, że powtórzenie tego zarzutu jest wynikiem jego nierozpoznania przez Sąd Okręgowy. Świadczy o tym treść wyводу tego Sądu na s. 4 – 5 uzasadnienia. Sąd podzielił zasadność uzupełnienia kwalifikacji prawnej czynu o art. 158 § 1 k.k. i akcentował, że realizuje znamiona tego czynu już narażenie na niebezpieczeństwo, a więc nie jest konieczne wywołanie skutku w postaci utraty życia albo uszczerbku

na zdrowiu. Lecz zarzut z pkt II apelacji nie dotyczył tej problematyki, która była tylko pochodną owych zarzutów apelacyjnych.

Apelujący wprost powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 2014 r., V KK 276/13 (Pr. i Pr – wkł. 2014, z. 6, poz. 4, także Lex nr 1444469), który stwierdził: „Zgodnie z art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. wyrok skazujący powinien zawierać m.in. »dokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu«. Określenie to, wynikające z ustaleń dokonanych przez sąd orzekający, powinno się znaleźć w wyroku, przez stosowny opis czynu i powinno obejmować wszystkie elementy czynu mające znaczenie dla prawidłowej kwalifikacji prawnej. Błędem jest jednak nie tylko pomijanie któregośkolwiek z takich elementów działania sprawcy, ale również błędem jest zamieszczanie w opisie czynu wszystkich alternatywnych znamion czynu wynikających z treści konkretnego przepisu, który wskazuje na możliwość popełnienia identycznie kwalifikowanego przestępstwa w różnych formach. Obowiązujący kodeks postępowania karnego nie daje bowiem podstaw do alternatywnych ustaleń w zakresie przypisanego w wyroku przestępstwa. Pewność stwierdzeń co do winy wynika z obowiązującej w prawie zasady domniemania niewinności oraz ciężącego na sądzie obowiązku czynienia ustaleń zgodnych z prawdą (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 1995 r., I KZP 1/95, OSNKW 1995, z. 5-6, poz. 37)” oraz „błędnie sformułowany opis przypisanego czynu, czy to poprzez pominięcie któregośkolwiek elementu mającego znaczenie dla prawidłowej kwalifikacji prawnej, czy też poprzez zamieszczanie w nim alternatywnych ustaleń, zawsze będzie miał istotny wpływ na treść orzeczenia.” Sąd Najwyższy rozpoznający niniejszą sprawę podziela wyżej przytoczone zapatrywania. Postaci rzeczy nie zmienia tu fakt, że tylko uzupełniono opis zarzucanego czynu rozboju i jego kwalifikację o udział w pobiciu, skoro wypełnienie jednym zachowaniem znamion więcej niż jednego typu czynu ma wpływ na ocenę stopnia jego szkodliwości i wymiar kary, czemu dał wyraz już Sąd Rejonowy (uzasadnienie – k. 288), a potwierdził Sąd Okręgowy odnosząc się do zarzutu rażącej surowości kary (motywy – k. 342). Wymóg z art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. dokładnego określenia w wyroku skazującym przypisanego oskarżonemu czynu, wyklucza możliwość zamieszczenia w jego opisie wszystkich alternatywnych znamion danego typu przestępstwa także z tego względu, że wymóg ten realizuje

gwarancję, iż oskarżony zostanie skazany tylko za to co popełnił, to jest za to, co obejmował świadomością i wolą (umyślnością) albo za zachowanie objęte zarzucaną nieumyślnością. I nie ma też znaczenia, że znamię w postaci najdalej idącego skutku pochłania alternatywne znamię czynu, bowiem przytoczenie wszystkich znamion alternatywnych w opisie czynu stwarza stan niepewności (ze szkodą dla prawa oskarżonego do obrony) jakiego właściwie czynu sprawca dopuścił się. Świadectwem tej niepewności jest użycie w niniejszej sprawie spójnika rozłącznego „albo”. Użycie tego słowa oznacza, że – jak wskazano już w cytowanym wyroku - poczynione zostały alternatywne, a więc niejednoznaczne ustalenia faktyczne. Nie zachodziła zatem sytuacja, gdy w typie czynu są przewidziane alternatywne znamiona skutku, sprawca wypełnia każde z nich, a opis czynu odzwierciedla w pełni jego zachowanie (np. sprawca podrabia dokument a następnie używa go jako autentycznego – art. 270 § 1 k.k.). Wówczas jednak zostanie użyty spójnik „i” albo „oraz” albo zwrot „a następnie”.

Naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. w odniesieniu do zarzutu z pkt I było rażące i miało jak wykazano, istotny wpływ na treść wyroku Sądu odwoławczego. Rozpoznanie tego uchybienia było wystarczające do wydania wyroku przez Sąd kasacyjny, dlatego nie zachodziła potrzeba rozpatrzenia pozostałych zarzutów, w tym – nowego z pkt II.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd odwoławczy będzie związany zapatrywaniem prawnym wyrażonym wyżej, co jednak nie zwolni go od rozważenia znów wszystkich zarzutów apelacji.

kc